

PRIEDAS

REKOMENDACIJOS

***DĒL GAMINTOJŪ IR PLATINTOJŪ PRANEŠIMŪ APIE
PAVOJINGUS VARTOJIMO GAMINIUS, PAGAL
DIREKTYVOS 2001/95/EB 5 STRAIPSNIO 3 DALI
TEIKIAMŪ VALSTYBIŪ NARIŪ KOMPETETETINGOMS
INSTITUCIJOMS***

TURINYS

1. Įvadas
2. Bendros gaminių saugos direktyvos (angl. GPSD) nuostatų dėl gamintojų ir platintojų pranešimų santrauka
3. Pranešimų teikimo kriterijai
4. Pranešimų teikimo tvarka
5. Pranešimų turinys
6. Vėlesni pranešimai

Priedai:

- I. Pranešimo forma
- II. Metodinės nuorodos, skirtos padėti atlikti nuoseklų rizikos įvertinimą

1. ĮVADAS

1.1. Rekomendacijų aiškinamoji informacija ir tikslai

Bendros gaminių saugos direktyvos (angl. GPSD) tikslas – užtikrinti, kad išleisti į ES rinką ne maistui skirti vartojimo gaminiai būtų saugūs. Tai apima gamintojų ir platintojų išipareigojimą kompetentingai institucijai teikti informaciją apie priemones ir pavojingų gaminių duomenis.

Siekiant šį išipareigojimą lengviau ir veiksmingiau vykdyti, GSDS ipareigoja Komisiją kartu su GPSD valstybių narių komitetu parengti vadovą, apibrėžiantį paprastus ir aiškius kriterijus. Be to, vadovas turi būti skirtas ūkio subjektų ir kompetentingų institucijų darbui supaprastinti nustatant konkrečias sąlygas, visų pirma tam tikras aplinkybes arba gaminius, apie kuriuos pranešti nereikia. Vadove taip pat nustatoma gamintojų ir platintojų institucijoms teikiamų pranešimų turinys ir standartinė forma.

Svarbiausia Komisija atsako už tai, kad būtų užtikrinamas veiksmingos ir tinkamos pranešimų teikimo tvarkos funkcionavimas.

Todėl šių rekomendacijų tikslai yra:

- a) veiklos požiūriu – paaiškinti, koks yra gamintojų ir platintojų išipareigojimų mastas – reikia pranešti tik rizikos valdymui svarbią informaciją ir vengti informacijos pertekliaus;
- b) nurodyti atitinkamus kriterijus, taikytinus „pavojingų gaminių“ sąvokai;
- c) pateikti „tam tikrų aplinkybių arba gaminių“, kuriems pranešimas nėra reikalingas, nustatymo kriterijus;
- d) nustatyti pranešimų turinį, visų pirma reikalingą informaciją ir duomenis ir naudotiną formą;
- e) nustatyti kam ir kaip pranešimas turėtų būti pateiktas;
- f) nustatyti, kokių vėlesnių veiksmų turi imtis pranešimą gavusios valstybės narės ir kokią informaciją reikia pateikti vėliau.

1.2. Rekomendacijų teisinė padėtis ir tolesnis tobulinimas

Teisinė padėtis

Šios rekomendacijos yra skirtos veiklai. Jas priėmė Komisija po konsultacijų su valstybėmis narėmis GPSD komitete, kuris veikia vadovaudamasis konsultavimo procedūra.

Todėl jos yra informacinis dokumentas GPSD nuostatoms dėl gamintojų ir platintojų pranešimų apie pavojingus vartojimo gaminius kompetentingoms valstybių narių institucijoms taikyti.

Tolesnis tobulinimas

Ilgijus patirties ir įvykus pokyčiams, šias rekomendacijas reikės keisti. Prireikus Komisija, pasitarusi su GPSD 15 straipsnyje nurodytu komitetu, jas atnaujins ir pakeis.

1.3. Kam skiriamos rekomendacijos

Šios rekomendacijos skiriamos valstybėms narėms. Jomis turėtų naudotis vartojimo gaminių gamintojai ir platintojai, taip pat nacionalinės institucijos, paskirtos būti susižinojimo centrais, kuriuose iš gamintojų ir platintojų gaunama informacija, siekiant užtikrinti, kad būtų veiksmingai ir nuosekliai taikomas konkretus reikalavimas pranešti.

2. GPSD NUOSTATŲ DĖL GAMINTOJŲ IR PLATINTOJŲ PRANEŠIMŲ SANTRAUKA

2.1. Įsipareigojimas pranešti valstybių narių kompetentingoms institucijoms

Jei iš turimos informacijos ar kaip profesionalai gamintojai ir platintojai žino ar turėtų žinoti, kad jų išleistas į rinką gaminy yra pavojingas, vadovaudamiesi GPSD, jie privalo pranešti kompetentingoms institucijoms (pagal direktyvos apibrėžimus ir kriterijus).

„Tam tikros aplinkybės ar gaminiai“ – jiems netaikomas įsipareigojimas teikti pranešimą.

Tik sužinoję preliminarią informaciją apie galimą riziką, susijusią su gaminiu, gamintojai ir platintojai ją galėtų pateikti institucijoms. Turėdamos šią informaciją, institucijos gamintojams ir platintojams gali padėti tinkamai įvykdyti įsipareigojimą pateikti pranešimą. Be to, kilus abejonei, ar egzistuoja su gaminiu susijusi rizika, gamintojai ir platintojai skatinami kreiptis į nacionalines institucijas.

2.2. Pranešimo teikimo pagrindai ir tikslas

Įsipareigojimas apie pavojingus gaminius pranešti institucijoms yra svarbus sustiprintos rinkos priežiūros ir rizikos valdymo elementas.

Neviršydami savo atitinkamos veiklos ribų, gamintojai ir platintojai pirmiausia atsako už rizikos, atsirandančios dėl pavojingų gaminių, prevenciją. Tačiau gamintojai ir platintojai galbūt nesiėmė (arba negalėjo imtis) visų būtinų priemonių. Be to, kiti to paties tipo gaminiai gali kelti panašią, kaip ir aptariamųjų gaminių, riziką.

Pranešimų teikimo tvarkos tikslas – kompetentingoms institucijoms leisti stebėti, ar bendrovės dėl jau išleisto į rinką gaminio keliamos rizikos ėmėsi tinkamų priemonių ir ar nustatė, kokių papildomų priemonių rizikai išvengti reikia imtis arba prireikus jų ėmėsi. Pranešimas kompetentingoms institucijoms taip pat leidžia nustatyti, ar jos turėtų patikrinti panašius gaminius rinkoje. Todėl kompetentingos institucijos turėtų gauti tinkamą informaciją, kuri leistų joms įvertinti, ar ūkio subjektas dėl pavojingo gaminio ėmėsi reikiamų priemonių. Šiuo atžvilgiu reikėtų pastebėti, kad GPSD kompetentingoms institucijoms suteikia teisę prašyti papildomos informacijos, jei jos negali nustatyti, ar bendrovė dėl pavojingo gaminio ėmėsi reikiamų priemonių.

3. PRANEŠIMŲ TEIKIMO KRITERIJAI

3.1. Taikymo sritis

Pagal GPSD pirmasis su pranešimu susijęs reikalavimas yra toks – gaminys turėtų priklausyti direktyvos taikymo sričiai ir atitikti 5 straipsnio 3 dalies reikalavimus.

Pastebėtina, kad atskiri reikalavimai dėl pranešimų apie pavojingus maisto produktus nustatomi ES teisės aktais dėl maisto produktų (Reglamentas Nr. EB/178/2002¹).

Bendrijos sektorių teisės aktai dėl gaminių saugos nustato įsipareigojimus teikti pranešimus vadovaujantis tais pačiais tikslais, kuriais leidžiama nevykdyti GPSD įsipareigojimo toms gaminių kategorijoms, kurias apima sektorių teisės aktai. Daugiau informacijos apie pranešimų teikimo tvarkos ir jos tikslų ryšį prašytume ieškoti „Informaciniame dokumente dėl GPSD ir tam tikrų sektorių direktyvų ryšio“². Ateityje šis dokumentas bus tobulinamas, ypač jei praktikoje pasitaikys, kad taikymo sritys sutaps, arba kilus abejonių dėl GPSD 5 straipsnio 3 dalies taikymo ir konkrečiuose Bendrijos teisės aktuose pateikiamos atitinkamos įvairių sektorių informacijos arba reikalavimų dėl pranešimų teikimo.

Be to, reikėtų pastebėti, kad šios rekomendacijos netaikomos ir netrukdo taikyti su apsaugos straipsniu susijusių reikalavimų arba Bendrijos vertikalių teisės aktų dėl gaminių saugos pranešimų teikimo tvarkos.

Svarbūs pranešimų teikimo kriterijai yra šie:

- gaminys priklauso direktyvos 2 straipsnio a dalies taikymo sričiai: gaminys skirtas vartotojui arba tikėtina, kad vartotojai juo naudosis (taip pat teikiant paslaugas arba jei tai yra naudoti gaminiai);
- taikomas direktyvos 5 straipsnis (t. y. jokiuose Bendrijos teisės aktuose nėra nustatytas panašus konkretus įsipareigojimas, plg. GPSD 1 straipsnio 2 dalies b punktą);
- gaminys yra išleistas į rinką;
- gamintojas arba platintojas turi įrodymų (stebėdamas gaminių saugą rinkoje, atlikdamas bandymus, vykdydamas kokybės kontrolę ir iš kitų šaltinių), kad gaminys yra pavojingas, kaip apibrėžta GPSD (jis netenkina bendrojo saugos reikalavimo atsižvelgiant į GPSD saugos kriterijus) arba neatitinka konkrečiam gaminiui taikomų atitinkamų Bendrijos sektorių teisės aktų;
- todėl kyla rizika, gaminys negali likti rinkoje ir gamintojai (ir platintojai) privalo imtis tinkamų prevencinių ir korekcinų priemonių (gaminio keitimas, įspėjimai, pašalinimas, susigrąžinimas ir kt. atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes).

3.2. Bendrasis saugos reikalavimas ir atitikties kriterijai

Gamintojai ir platintojai valstybių narių kompetentingoms institucijoms privalo pranešti, kad jų išleistas į rinką gaminys vartotojams kelia „nesuderinamą su bendruoju saugos reikalavimu riziką“. Gamintojai privalo į rinką išleisti tik saugius gaminius. 2 straipsnio b punkte pateikiamas saugaus gaminio apibrėžimas; *saugus gaminys – bet koks gaminys, kuris įprastomis ar galimomis iš anksto pagrįstai numatyti sąlygomis, įskaitant ilgalaikį naudojimą ir tam tikrais atvejais – surinkimo, įrengimo bei priežiūros naudojant*

¹ OL L 31, 2002 2 1.

² http://europa.eu.int/comm/consumers/cons_safe/prod_safe/gpsd/revisedGPSD_en.htm

reikalavimus, nekelia jokios rizikos arba kelia tik minimalią riziką, kuri yra suderinama su gaminio vartojimu ir laikoma priimtina bei atitinkančia aukštą žmonių saugos ir sveikatos apsaugos lygį, ypač atsižvelgiant į tokius dalykus:

i) gaminio savybes, kurioms yra priskiriama ir jo sandara, pakuotė, surinkimo ir, kai reikalinga, įrengimo bei priežiūros naudojant tvarka;

ii) poveikį kitiems gaminiams, kai galima iš anksto pagrįstai numatyti, kad jis bus naudojamas kartu su kitais gaminiais;

iii) gaminio pateikimą vartotojui, ženklimą, visas naudojimo ir sunaikinimo panaudojus instrukcijas, įspėjimus bei kitokius nurodymus ir informaciją apie gaminį;

iv) vartotojų grupes, ypač vaikus ir pagyvenusius žmones, kuriems dėl gaminio naudojimo gali kilti pavojus.

Didesnės saugos sukūrimo galimybė arba keliančių mažesnę riziką kitų gaminių naudojimo galimybė nėra pagrindas gaminių laikyti pavojingu.

Bet kuris šio apibrėžimo neatitinkantis gaminys laikomas pavojingu (2 straipsnio c punktas), kitais žodžiais tariant, gaminys yra pavojingas, kai jis neatitinka bendrojo saugos reikalavimo (rinkoje esantys gaminiai privalo būti saugūs).

GPSD 3 straipsnyje aprašoma kaip, atsižvelgiant į nacionalinius teisės aktus, Europos standartus ir kitą informacinę medžiagą, vertinama atitiktis. Jei tinkamų Europos standartų nėra, vertinant gaminio saugą GPSD leidžia atsižvelgti į kitus reikalavimus – nacionalinius standartus, geros praktikos kodeksus ir kt.

Be to, direktyvoje daroma nuoroda į rimtą pavojų, kuris 2 straipsnio d punkte apibrėžiamas kaip „bet koks rimtas pavojus, įskaitant ir tokį, kuris kyla ne nedelsiant, kai yra reikalinga skubi valstybės institucijų intervencija“.

Vis dėlto direktyvoje pripažįstama, kad didesnės saugos sukūrimo galimybė arba keliančių mažesnę riziką kitų gaminių naudojimo galimybė nėra pagrindas gaminių laikyti pavojingu.

Rizikos lygis gali priklausyti nuo kelių veiksnių, pvz., naudotojo tipo ir pažeidžiamumo ir nuo to, kokio masto atsargumo priemonių apsaugoti nuo pavojaus ir išpėti vartotoją ėmėsi gamintojas. Manoma, kad nustatant pavojingu laikomą rizikos laipsnį, apie kurį gamintojas turi pranešti kompetentingoms institucijoms, į šiuos veiksnius reikėtų atsižvelgti.

Rizika gali kilti dėl apdirbamosios gamybos ar gamybos klaidos arba dėl projekto ar dėl gaminiui panaudotų medžiagų. Rizika taip pat gali kilti dėl gaminio turinio, konstrukcijos, užbaigimo, pakuotės, įspėjimų ir instrukcijų.

Siekiant nustatyti, ar pagal GPSD gaminys yra pavojingas, reikia išnagrinėti keletą dalykų: gaminio naudingumą, rizikos pobūdį, gyventojų grupes, kurios patiria riziką, ankstesnę su panašiais gaminiiais susijusią patirtį ir kt. Saugus gaminys neturi kelti jokios rizikos arba kelti tik mažiausią riziką, suderinamą su gaminio naudojimu, ir būtina siekiant užtikrinti gaminio naudingąjį veikimą.

Tikimasi, kad prieš išleisdami gaminius į rinką, gamintojai atliks savo gaminių rizikos vertinimą. Vertinimu bus grindžiamas išvada, kad gaminys atitinka bendrąjį saugos išipareigojimą ir gali būti išleistas į rinką, ir juo kartu bus remiamasi atliekant vėlesnį informacijos apie riziką pakartotinį vertinimą bei atsakant į klausimą, ar gaminys vis dar atitinka saugaus gaminio apibrėžimą ir ar reikia teikti pranešimą.

Jei gamintojai arba platintojai sužino arba gauna naujų įrodymų apie galimą gaminio pavojingumą, jie turi nuspręsti, ar, remiantis šia informacija, galima daryti išvadą, kad gaminys yra tikrai pavojingas.

Šiame dokumente nurodyti patarimai buvo parengti „Gairėms dėl Bendrijos skubaus pasikeitimo informacija sistemos (RAPEX) ir pranešimų teikimo pagal Direktyvos 2001/95/EB 11 straipsnį“³. Šiame dokumente patarimai pateikiami siekiant padėti gamintojams ir platintojams nuspręsti, ar pranešimo teikimą kompetentingoms institucijoms galima pagrįsti situacija, kuri susidarė dėl vartojimo gaminio. Patarimai – tai metodinė sistema, kuria siekiama nuoseklumo, juose neatsižvelgiama į visus galimus veiksnius, tačiau jie turėtų padėti priimti nuoseklius, pagrįstus, profesionalius sprendimus dėl konkrečių vartojimo gaminių keliamos rizikos. Tačiau, jei gamintojai arba platintojai mano, jog jie turi aiškių įrodymų, paremtų įvairiais paaiškinimais, dėl pranešimo būtinumo, jie privalo pateikti pranešimą.

Gamintojai arba platintojai turėtų išnagrinėti surinktą informaciją ir nuspręsti, ar apie konkrečią pavojingą situaciją reikia pranešti institucijoms, atsižvelgdami į:

- pavojaus padarinių sunkumą, priklausantį nuo galimo žalos sveikatai/saugai rimtumo ir jo tikimybės. Sujungus rimtumo ir tikimybės veiksnius, nustatomas rizikos dydis. Ar tikslus vertimas priklauso nuo gamintojo arba platintojo turimos informacijos.

Tam tikro pavojaus žalos sveikatai/saugai rimtumą lemia pagrįsti įrodymai, kad gaminiui priskiriama žala sveikatai/saugai gali atsirasti jį naudojant. Tai galėtų būti pati didžiausia žala sveikatai/saugai, kada nors atsiradusi naudojant panašius gaminius.

Taip pat reikėtų atsižvelgti į žalos sveikatai/saugai atsiradimo tikimybę įprastiniam vartotojui, kuris žalą patiria gaminį su defektais naudodamas pagal paskirtį arba esant pagrįstai tikėtinioms gaminio naudojimo situacijoms, taip pat į tikimybę, kad gaminys turi defektų arba ateityje taps gaminiu su defektais.

Įtakos sprendimui dėl pranešimo neturėtų turėti rinkoje esančių gaminių kiekis arba žmonių, kuriems pavojingas gaminys gali turėti poveikio, skaičius. Į šiuos veiksnius galima atsižvelgti siekiant nuspręsti, kokių veiksmų reikia imtis problemai spręsti:

- rizikos laipsniui įtakos turinčius veiksnius, pvz., naudotojo tipą ir, rizikos grupėms nepriklausančių suaugusiųjų atveju, – ar gaminys tinkamai pažymėtas išpėjamaisiais ženklais, ar nurodytos apsaugos priemonės ir, ar pavojus yra pakankamai akivaizdus.

Tam tikromis aplinkybėmis visuomenei priimtina didesnė rizika (pvz., važiavimas automobiliu) nei kitomis aplinkybėmis (pvz., vaikų žaislai). Laikoma, kad tarp kitų svarbių veiksnių, turinčių poveikio rizikos laipsniui, yra riziką patyrusio asmens pažeidžiamumas ir, rizikos grupėms nepriklausančių suaugusiųjų atveju, – žinojimas apie riziką ir galimybės imtis atsargumo priemonių.

³ 2004 m. balandžio 29 d. Komisijos sprendimas 2004/418/EB. OL L 151, 2004 4 30.

Reikėtų atsižvelgti į asmenų naudojančių gaminių grupes. Jei tikėtina, kad gaminiu naudotis rizikos grupėms priklausantys žmonės (pvz., vaikai, pagyvenę žmonės), rizikos, apie kurią reikėtų pranešti, laipsnis turėtų būti mažesnis.

Rizikos grupėms nepriklausančių suaugusiųjų atveju – tam, kad būtų reikalaujama teikti pranešimą, rizika turėtų būti pakankamai didelė ir priklausyti nuo to, ar naudojantis gaminiu pavojus akivaizdus ir neišvengiamas, ir ar gamintojas pakankamai pasirūpino, kad būtų panaudotos apsaugos priemonės ir išpėjimai, ypač jei pavojus nėra akivaizdus.

II priede pateikiama daugiau informacijos apie rizikos įvertinimą ir rizikos įvertinimo metodiką, parengtą „Gairėms dėl Bendrijos skubaus pasikeitimo informacija sistemos (RAPEX) ir pranešimų teikimo pagal Direktyvos 2001/95/EB 11 straipsnį“. Tinkami gali būti ir kiti metodai, metodo pasirinkimas gali priklausyti nuo turimų išteklių ir informacijos.

Reikėtų skatinti gamintojus ir platintojus susisiekti su institucijomis, jei jie turi įrodymų apie galimą problemą, kad būtų galima apsvarstyti, ar pranešimo reikia. Institucijos bus atsakingos už pagalbą ir paramą gamintojams ir platintojams, kad šie galėtų tinkamai vykdyti išsipareigojimą teikti pranešimus.

3.3. Kriterijai, kuriais vadovaujamasi nustatant atvejus, kai pranešti nereikia

Ir ūkio subjektai, ir institucijos privalo valdyti informacijos srautą. Pranešimų teikimo tvarka taikoma tik pagrįstiems atvejams atsižvelgiant į pirmiau nurodytus kriterijus ir siekiant išvengti sistemos perkrovimo nerelevantiškais pranešimais.

Norint įvertinti, ar gamintojų arba platintojų pranešimas kompetentingoms institucijoms yra pagrįstas, reikėtų taip pat žinoti, kokias atvejais pranešimo teikti nereikia.

Tikslas – vengti didelio skaičiaus galimų pranešimų apie priemones, veiksmus arba sprendimus, susijusius su „tam tikromis aplinkybėmis ir gaminiais“, kurių institucijoms nereikia tikrinti, stebėti arba imtis veiksmų jų atžvilgiu ir kurie rizikos įvertinimui ir vartotojų apsaugai jokios naudingos informacijos nesuteikia. Tai gali įvykti, kai yra aišku, kad rizika susijusi tik su ribotu nustatytų gaminių (partijų) skaičiumi, o gamintojas arba platintojas turi įtikinamų įrodymų, kad galėtų padaryti išvadą, kad rizika yra visiškai kontroliuojama ir kad informacija apie įvykį institucijoms nėra naudinga (pvz., gamybos linijos funkcinis sutrikimas, klaidos tvarkant gaminius arba pakuojant ir t. t.).

Gamintojams ir platintojams pagal GPSD pranešti nereikia, kai:

- gaminiai nepatenka į GPSD 1 straipsnio ir 2 straipsnio a punkto taikymo sritį, pvz., antikvariniai daiktai, gaminiai, kurie nėra skirti vartotojams naudoti arba kai maža tikimybė, kad juos naudos vartotojai, remontui pateikti naudoti gaminiai;
- į GPSD 5 straipsnio 3 dalies taikymo sritį nepatenkantys gaminiai, pvz., gaminiai, kuriems pagal kitus Bendrijos teisės aktus taikoma konkreti pranešimo teikimo tvarka;
- gaminiai, dėl kurių gamintojas ėmėsi neatidėliotinų korekcinų veiksmų visų atitinkamų vienetų atžvilgiu. Defektas buvo nustatytas tam tikruose gaminių vienetuose arba vienetų partijose ir gamintojas konkrečius gaminius jau pašalino;

- problemos, susiję su gaminio funkcinė kokybe, o ne jo sauga;
- problemos, susijusios su tuo, kad nesilaikoma taikomų taisyklių, neturinčių poveikio saugai ir leidžiančių gaminį laikyti pavojingu;
- kai gamintojai/platintojas žino, kad institucijoms jau buvo pranešta ir jos turi visą informaciją. Svarbiausia jei mažmenininkai informaciją apie pavojingą gaminį gauna iš savo gamintojo/platintojo arba iš profesinės organizacijos, kuri skleidžia gamintojo/platintojo pateiktą informaciją, jiems nereikia pranešti institucijoms, jei jie žino, kad gamintojas arba platintojas institucijoms jau pranešė.

4. PRANEŠIMŲ TEIKIMO TVARKA

4.1. Kas privalo pranešti

Įsipareigojimas pranešti taikomas ir gamintojams, ir tiekėjams neviršijant atitinkamų jų veiklos ribų ir proporcingai jų pareigoms.

Gali kilti abejonių, kas pirmas turi pateikti informaciją. Todėl visiems, dalyvaujantiems informacijos teikimo grandinėje, bus naudinga aptarti praktines priemones, susijusias su poreikiu pranešti, prieš tokiai situacijai susidarant. Vėliau, jei pranešti būtina, įvairūs subjektai žinos, ką daryti, ir bus išvengta nereikalingo tų pačių pranešimų kartojimo. Be to, labai svarbūs tiesioginiai institucijų ir įmonių ryšiai tais atvejais, kai įmonės abejoja, ar reikia vykdyti savo įsipareigojimą pranešti.

Jei gamintojas arba gaminio importuotojas pirmieji gauna įrodymų, kad gaminys pavojingas, apie tai jie turėtų pranešti kompetentingai nacionalinei institucijai ir mažmenininkams bei platintojams išsiųsti pranešimo kopiją. Iš gamintojo ar importuotojo gavęs informaciją apie gaminio keliamą pavojų, platintojas arba mažmenininkas privalo pranešti institucijoms, nebent jis žino, kad gamintojas arba kita institucija nacionalinei institucijai jau tinkamai pranešė.

Jei mažmenininkai arba gaminio platintojai pirmieji gauna įrodymų, kad gaminys pavojingas, apie tai jie turėtų pranešti kompetentingai nacionalinei institucijai ir gamintojui ar importuotojui išsiųsti pranešimo kopiją. Iš mažmenininko arba platintojo gavęs informaciją apie gaminio keliamą pavojų, gamintojas ar importuotojas privalo iš jų gautą informaciją papildyti pateikdamas visą savo turimą informaciją apie pavojingą gaminį institucijai(-joms), visų pirma nuroydamas kitų platintojų ar mažmenininkų duomenis, kad būtų užtikrintas gaminio atsekamumas.

Platintojai, abejojantys dėl gaminio saugos arba dėl to, ar pavojingas gaminys priklauso „tam tikrų aplinkybių“ grupei, visą savo turimą informaciją privalo perduoti gamintojui. Jie taip pat gali kreiptis į kompetentingas institucijas patarimo, kaip jiems toliau elgtis.

Gamintojai sužino apie daugumą pavojingų situacijų tik gavę atskirus pranešimus iš įvairių mažmenininkų arba platintojų ir visus juos įvertinę. Gamintojas privalo įvertinti informaciją, kad galėtų nustatyti tikslią galimos rizikos kilmę ir imtis priemonių, kurių gali prireikti, įskaitant pranešimą institucijoms.

Bendrovė turėtų skirti atsakingą už informacijos pateikimą asmenį, kuris yra pakankamai susipažinęs su gaminiu.

4.2. Kam pranešimas turėtų būti pateiktas

Kai gaminys išleidžiamas į rinką arba kitu būdu pateikiamas vartotojams, pagal GPSD, gamintojai ir platintojai visų valstybių narių rinkos priežiūros/rinkos priemonių įgyvendinimo institucijoms pateikia savo pranešimus. Visos valstybės narės privalo skirti už tokių pranešimų gavimą atsakingą instituciją. Tuo tikslu paskirtų institucijų sąrašas yra Komisijos interneto puslapyje.

GPSD I priede nurodoma, kad 5 straipsnio 3 dalyje minimą informaciją privalu pateikti valstybių narių kompetentingoms institucijoms, kai konkretūs gaminiai yra ar buvo išleisti į rinką arba kitu būdu pateikti vartotojams.

Tačiau pageidautina mažiau apsunkinti gamintojus bei platintojus ir naudoti priemones, supaprastinančias konkrečių reikalavimų praktinį taikymą, kartu užtikrinant, kad būtų pranešta visoms suinteresuotoms institucijoms. Šios priemonės taip pat padės išvengti daugybinių pranešimų apie tą pačią klaidą.

Todėl gamintojai ir platintojai gali pasirinkti, ar pateikti reikalaujamą informaciją valstybės narės, kurioje jie įsisteigę, institucijai, jei įvykdoma viena iš šių sąlygų:

- informaciją gavusi institucija apie riziką praneša kaip „rimtą“ ar ją laiko „rimta“ ir ta institucija nusprendžia pateikti pranešimą dėl konkretaus gaminio pagal RAPEX sistemą. Šiuo atveju informaciją gavusi institucija informaciją pateikusiai gamintojui arba platintojui turėtų nedelsdama pranešti apie savo sprendimą per RAPEX informuoti kitų valstybių narių institucijas.
- Informaciją gavusi institucija apie riziką nepraneša kaip rimtą arba jos nelaiko rimta, bet ši institucija informaciją pateikusiai gamintojui arba platintojui pranešė apie savo ketinimą informaciją per Komisiją perduoti kitų valstybių narių institucijoms⁴, jei, vadovaujantis gamintojo arba platintojo nuorodomis, gaminys yra/buvo išleistas į rinką. Tokiu atveju informaciją gavusi institucija gamintojui arba platintojui nedelsdama apie tai privalo pranešti.

Gamintojas arba platintojas, kuris praneša tos šalies, kurioje jis yra įsikūręs, institucijai, turėtų tai institucijai pateikti turimą informaciją apie valstybes, į kurių rinkas gaminys buvo išleistas.

Jei nacionalinės institucijos padaro išvadą arba gauna įrodymų, kad į rinką išleistas gaminys yra pavojingas, ir jo gamintojas arba platintojai apie tai nepranešė, jos turi išnagrinėti, ar reikėtų pranešti atitinkamiems subjektams, kada tai reikėtų padaryti, ir nuspręsti, kokių tinkamų veiksmų reikėtų imtis, įskaitant galimas sankcijas.

4.3. Kaip pranešti

Bendrovė turėtų pranešti užpildydama I priede pateikiamą formą ir ją nedelsiant pateikdama atitinkamai kompetentingai(-oms) institucijai(-oms). Informaciją teikiantis subjektas privalo pateikti informaciją, kurios reikalaujama formoje. Tačiau bendrovės neturėtų vėluoti teikti pranešimo tada, kai turima ne visa reikalaujama informacija.

⁴ GPSD gaminių saugos tinklas nustato atitinkamų priemonių sistemą tokiam informacijos perdavimui palengvinti.

Formą naudinga suskirstyti į dvi dalis. Pirmąją dalį reikėtų užpildyti nedelsiant (1–5 skyriai), antrąją dalį (6 skyrius) – reikėtų užpildyti surinkus informaciją (turėtų būti perduodamas trūkstamos informacijos pateikimo tvarkaraštis) ir tada, kai susidaro rimtos rizikos situacija. Pranešimas neturėtų vėluoti, jei atitinkamo skyriaus langelių užpildyti negalima.

GPSD reikalauja, kad kompetentingoms institucijoms būtų nedelsiant pranešta. Todėl tik gavusi atitinkamos informacijos ir bet kuriuo atveju per 10 dienų⁵ nuo to laiko, kai bendrovė gavo praneštinios informacijos, netgi kol vyksta tyrimas, kompetentingoms institucijoms ji nedelsdama privalo pateikti pranešimą, nurodydama, kad yra pavojingų gaminių. Atsiradus rimtai rizikai, reikalaujama, kad bendrovės nedelsdamos praneštų institucijai(-oms) ir jokių būdu ne vėliau kaip tris dienas po to, kai jos gavo praneštiną informaciją.

Įvykus nelaimingam atsitikimui, pvz., kai bendrovė turi imtis neatidėliotinių veiksmų, institucijoms bendrovė turėtų pranešti nedelsdama ir greičiausiu būdu.

5. PRANEŠIMŲ TURINYS

5.1. Aiškinamoji informacija apie pranešimus (įsipareigojimas vykdyti stebėjimą gaminius išleidus į rinką)

Be pareigos laikytis bendrojo saugos reikalavimo savo gaminių atžvilgiu, gamintojai ir platintojai, kaip profesionalai ir neviršydami savo veiklos ribų, įsipareigoja užtikrinti vėlesnę jų pateikiamų gaminių saugą. Šiuo požiūriu pagal GPSD nustatyti gamintojų ir platintojų įsipareigojimai, pvz., informacija vartotojams, gaminio keliamos rizikos stebėjimas išleidus gaminį į rinką, pavojingų gaminių pašalinimas ir kt., jau buvo nurodyti pirmiau. Gamintojų įsipareigojimai taikomi apdirbamosios gamybos gamintojams, taip pat visiems kitiems tiekimo grandinės dalyviams, galintiems turėti įtakos gaminio saugos savybėms.

Vykdydami savo stebėjimo įsipareigojimus po to, kai gaminiai išleidžiami į rinką, subjektai gali gauti įvairios informacijos, dėl kurios gali prireikti teikti pranešimą, pavyzdžiui, tai gali būti:

- pranešimai arba kita informacija apie nelaimingus atsitikimus, susijusius su bendrovės gaminiais;
- tiesiogiai iš vartotojų arba per platintojus ar vartotojų asociacijas gauti su sauga susiję skundai;
- draudimo išmokos ar teismo bylos dėl pavojingų gaminių;
- su sauga susijusių reikalavimų nesilaikymas, kuris užregistruotas atliekant bendrovės kokybės kontrolės procedūras;
- bet kokia informacija apie saugos reikalavimų nesilaikymą, kurią bendrovei pateikė kitos organizacijos, pvz., rinkos priežiūros institucijos, vartotojų asociacijos ar kitos bendrovės;

⁵ Šiame tekste minimi visi įvykdymo terminai nurodomi kalendorinėmis dienomis.

– informacija apie atitinkamas gaminių saugos srities mokslo naujoves.

5.2. Pranešimo forma

Reikalinga informacija suskirstyta į šiuos skyrius:

1. Informacija apie instituciją(-as)/bendrovę(-es), gaunančias pranešimo formą: užpildžiusio formą asmens prašoma nurodyti instituciją(-as) ir bendrovę(-es), kurios gaus pranešimą, ir vaidmenį, kurį tos bendrovės vaidina gaminio pardavime.
2. Informacija apie gamintoją, kuris pildo pranešimo formą: pildantis formą asmuo privalo įrašyti visus savo tapatybės duomenis, visus duomenis apie bendrovę ir informaciją apie jos vaidmenį gaminio pardavime.
3. Informacija apie konkretų gaminį: siekiant išvengti painiavos, reikia tiksliai identifikuoti gaminį nurodant registruotą prekės pavadinimą, modelį ir kt. bei pateikiant jo nuotrauką.
4. Informacija apie pavojų (tipas ir pobūdis), įskaitant nelaimingus atsitikimus ir padarinius sveikatai/saugai, ir rizikos įvertinimo, atlikto pagal 3 skirsnį (Pranešimų teikimo kriterijai) ir II priedą (Metodinės nuorodos), išvados.
5. Informacija apie korekcines priemones, kurių buvo imtasi arba kurių planuojama imtis siekiant sumažinti arba panaikinti riziką vartotojams, pvz., susigražinimas arba pašalinimas, pakeitimas, informacija vartotojams ir kt., bei informacija apie už jas atsakingą bendrovę.
6. Informacija apie visas tiekimo grandinės bendroves, kurios turi pavojingų gaminių, ir nuoroda, koks gali būti apytikslis gaminių skaičius, kuriuos turi įmonės ir vartotojai (šis skyrius pildomas rimtos rizikos atvejais arba jei gamintojas/platintojas pranešimą teikia tik valstybės narės, kurioje jis yra įsisteigęs, institucijai)⁶.

Rimtos rizikos atveju reikalaujama, kad gamintojai ir platintojai pateiktų visą turimą informaciją, susijusią su gaminio atsekamumu. Informaciją, kurios reikia pranešimo formos 6 skyriuje (žr. I priedą), gali prireikti rinkti ilgiau nei kitų skyrių informaciją, nes ją gali tekti rinkti iš keleto organizacijų. Bendrovės turėtų kuo greičiau užpildyti ir išsiųsti 1–5 skyrių informaciją ir išsiųsti 6 skyriaus duomenis tik gavusios informaciją ir tik susidarius rimtos rizikos situacijai arba jei gamintojas/platintojas pranešimą teikia tik valstybės narės, kurioje jis yra įsisteigęs, institucijai).

6. VĖLESNI PRANEŠIMAI

Išsiuntus pranešimą, galimi įvairūs tolesni veiksmai. Ypač:

⁶ Jei gaminyje parduodamas tik vienoje valstybėje narėje, bendrovių, kurios turi pavojingų gaminių toje valstybėje, sąrašas yra svarbus tam, kad kompetentinga(-os) institucija(-os) galėtų stebėti priemonių, kurių buvo imtasi, efektyvumą.

- gavusi pranešimą institucija tam tikrais atvejais turėtų atsakyti prašydama papildomos informacijos arba paprašyti gamintojo arba platintojo imtis tolesnių veiksmų ar priemonių;
- gamintojams ir platintojams savo iniciatyva arba paprašytiems institucijų gali prirreikti pateikti papildomą informaciją apie įvykčius pasikeitimus ar duomenis ir (arba) apie sėkmingus veiksmus, kurių buvo imtasi, arba atsiradusias problemas;
- tam tikrais atvejais institucija turėtų nuspręsti imtis priverstinių veiksmų ir (arba) pareikalauti, kad gamintojai ir platintojai užtikrintų, kad bus bendradarbiaujama rinkos priežiūros srityje arba kad visuomenei bus nurodyti duomenys apie gaminį, rizikos pobūdis ir kokių buvo imtasi priemonių, atsižvelgiant į profesines paslaptis;
- Jei reikia pateikti RAPEX pranešimą (rimta rizika, gaminys išleistas į rinką keletoje valstybių narių), RAPEX pranešimą kompetentinga institucija privalo nusiųsti Komisijai, kuri jį persiųs visoms valstybėms narėms.

I PRIEDAS

Gamintojų arba platintojų pranešimo institucijoms apie pavojingus gaminius forma

1 skyrius. Duomenys apie pranešimą gaunančią(-ias) INSTITUCIJĄ(-JAS)/BENDROVĘ(-ES)	
Institucija/Kontaktinis asmuo/Adresas/Telefonas/Faksas/El. paštas/Žiniatinklio adresas	
Informacija apie praneštas bendroves ir jų vaidmenį parduodant gaminį	
2 skyrius. Informacija apie GAMINTOJĄ/PLATINTOJĄ	
Gamintojas arba gamintojo atstovas/Platintojas, pildantis formą	
Kontaktinis asmuo, jo pareigos/Adresas/Telefonas/Faksas/El. paštas/Žiniatinklio adresas	
3 skyrius. Informacija apie konkrečius GAMINIUS	
Kategorija. Registruotasis prekės pavadinimas arba prekės ženklas. Modelio pavadinimas(-ai) arba brūkšninis kodas/KN kodas. Kilmės šalis	
Aprašymas/Nuotrauka	
4 skyrius. Informacija apie PAVOJŲ	
Pavojaus aprašymas ir galima žala sveikatai/saugai bei atlikto rizikos įvertinimo išvados	
Praeityje įvykęs nelaimingas(-i) atsitikimas(-ai)	
5 skyrius. Informacija apie korekcines PRIEMONES, kurių jau imtasi	
Tipai/Taikymo sritis/Priemonės(-nių) trukmė ir atsargumo priemonės bei už jas atsakingos bendrovės duomenys	

**BENDROVĖS TURĖTŲ KUO GREIČIAU UŽPILDYTI IR IŠSIŪSTI 6 SKYRIAUS
DUOMENIS TIK SUSIDARIUS RIMTOS RIZIKOS SITUACIJAI ARBA JEI
GAMINTOJAS/PLATINTOJAS PRANEŠIMĄ TEIKIA TIK VALSTYBĖS NARĖS,
KURIOJE JIS YRA ISISTEIGES, INSTITUCIJAI**

6 skyrius. Informacija apie kitą(-as) tiekimo grandinės BENDROVĖ(-ES), turinčią(-ias) pavojingų gaminių	
Gamintojų/Importuotojų arba įgaliotųjų atstovų sąrašas pagal valstybes nares. Pavadinimas/Adresas/Tel efonas/Faksas/El. paštas/Žiniatinklio adresas	
Platintojų/Mažmenininkų sąrašas pagal valstybes nares. Pavadinimas/Adresas/Tel efonas/Faksas/El. paštas/Žiniatinklio adresas	
Gaminių, kuriuos turi gamintojas/importuotojas /platintojas/mažmeninink as/vartotojai, numeriai (serijos numeriai arba datų kodai) pagal valstybes nares	

II PRIEDAS

Metodinės nuorodos, skirtos padėti atlikti nuoseklų rizikos įvertinimą

Šis tekstas parengtas remiantis RAPEX gairėmis ir pateikiamas norint padėti bendrovėms vertinti riziką ir nuspręsti, ar pranešimas institucijoms yra būtinas. II priede pateiktos rekomendacijos nėra baigtinės ir jomis nesiekama atsižvelgti į visus galimus veiksnius. Bendrovės dėl kiekvieno atskiro atvejo turėtų priimti sprendimą, atsižvelgdamos į situaciją ir į šiose rekomendacijose numatytus kriterijus bei į savo patirtį ir praktiką, kitas aplinkybės ir tinkamus metodus.

Vartojimo gaminys gali kelti vieną ar daugiau pavojų. Pavojus gali būti įvairus (cheminis, mechaninis, elektros, šilumos, radiacijos ir kt.). Pavojus – tai gaminio vidinis potencialas tam tikromis sąlygomis padaryti žalą naudotojų sveikatai ir saugai.

Pagal kokybinius ir kartais kiekybinius kriterijus, susijusius su galima žala, kiekvienos rūšies pavojų galima priskirti tam tikrai vertinimo sistemos pakopai.

Gali atsitikti taip, kad ne visi pavieniai gaminiai, bet tik kai kurie į rinką išleisti vienetai, kelia konkretų pavojų. Pavojus gali visų pirma būti susijęs su defektu, kuris yra tik tam tikruose tam tikro tipo išleistuose į rinką gaminiuose (prekėje registruotu pavadinimu, modelyje ir kt.). Tokiais atvejais reiktų atsižvelgti į galimybę, kad gaminyje gali pasitaikyti defektas/arba gaminys gali būti pavojingas.

Pavojaus galimybė gali realiai pasireikšti neigiama įtaka sveikatai/saugai, kuri priklauso nuo to, kokį poveikį naudodamas gaminį pagal paskirtį patiria vartotojas arba kokio poveikio pagrindai galima tikėtis gaminio gyvavimo laiku. Be to, tam tikro pavojaus poveikį kai kuriais atvejais vienu metu gali patirti keletas asmenų. Galiausiai norint nustatyti gaminio keliamą riziką, kai atsižvelgiama ir į pavojaus rimtumą ir jo poveikį, reikia atkreipti dėmesį į poveikį patiriančio naudotojo gebėjimą užkirsti kelią pavojingai situacijai arba į ją reaguoti. Tai priklausys nuo informacijos apie pavojų, nuo pateiktų įspėjimų ir naudotojo, kuris gal jausti poveikį, pažeidžiamumo.

Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau pasakyta, įmonėms, sprendžiančioms, ar kompetentingoms institucijoms reikia pranešti apie vartojimo gaminio sukeltą pavojingą situaciją, gali pagelbėti toks pasiūlymas.

Rekomenduojama, kad vertintų nedidelė asmenų grupė, susipažinusi su gaminiu ir jo keliamu pavojų, bei šioje srityje turinti patirtį. Jei objektyvių duomenų nėra, vertintojai gali vertinti subjektyviai ir tikimasi, kad toliau pateikiama procedūra jiems padės nuosekliai ir pagrįstai įvertinti esamą ar potencialią riziką.

Vertintojas turėtų nagrinėti surinktą informaciją, pasinaudodamas rizikos vertinimo lentele:

1. Pirmasis žingsnis – pasinaudodami A lentele, nustatykite pavojaus padarinių rimtumą, kuris priklauso nuo pavojaus rimtumo ir tikimybės, kad jis kils esant nustatytoms naudojimo sąlygoms, taip pat nuo galimo su gaminiu būdingomis pavojingomis savybėmis susijusio poveikio sveikatai/saugai.
2. Antrasis žingsnis – pasinaudodami B lentele, nustatykite padarinių sunkumą atsižvelgiant į naudotojo tipą ir, rizikos grupėms nepriklausančių suaugusiųjų atveju, –

ar gaminys turi reikiamus išpėjimus, ar nurodytos apsaugos priemonės, ar pavojus yra pakankamai akivaizdus, kad būtų galima kokybiniu požiūriu nustatyti rizikos laipsnį.

A lentelė. Rizikos vertinimas: rimtumas ir žalos sveikatai/saugai tikimybė

A lentelėje sujungiami du pagrindiniai rizikos vertinimo veiksniai – rimtumas ir žalos sveikatai/saugai tikimybė. Siekiant padėti pasirinkti atitinkamas vertes, pateikiami šie rimtumo ir tikimybės apibrėžimai.

Sužalojimo sunkumas

Sunkumo vertinimas yra paremtas galimų konkretaus gaminio sukkelto pavojaus padarinių sveikatai/saugai nagrinėjimu. Kiekvienai konkrečiai pavojaus rūšiai reikėtų nustatyti laipsnių sistemą⁷.

Vertinant sužalojimą reikėtų atsižvelgti į asmenų, kurie galėtų susižaloti naudodami pavojingą gaminį, skaičių. Tai reiškia, jog gaminio sukelta rizika vienu metu daugiau nei vienam asmeniui (pvz., gaisras arba apsinuodijimas dujomis, kurį sukėlė buitinis dujinis prietaisas) turėtų būti klasifikuojama kaip didesnis pavojus nei pavojus, kuris gali turėti poveikio tik vienam žmogui.

Pradiniame rizikos vertinime reikėtų atsižvelgti į gaminio keliamą riziką bet kuriam asmeniui ir nereikėtų atsižvelgti į patiriančių riziką asmenų skaičių. Tačiau, bendrovės, sprendamos, kokių veiksmų reikia imtis, gali pagrįstai atsižvelgti į bendrą žmonių skaičių, kuriems kyla pavojus dėl gaminio.

Daugelio pavojų atveju įmanoma numatyti neįtikėtinas aplinkybes, dėl kurių gali įvykti labai sunkus sužalojimas, pvz., galima užkliūti už laido, nugriūti ir susitrenkti galvą, o nuo tokio sužalojimo galima mirti, nors labiau tikėtinas padarinys – ne toks blogas. Pavojaus rimtumo vertinimas turėtų būti paremtas pagrįsta informacija, kad tam tikras pavojų apibūdinantis poveikis gali atsirasti numatomo naudojimo metu. Tai galėtų būti pats blogiausias atvejis, susijęs su atitinkamais gaminiais.

Bendroji tikimybė

Tai yra neigiamo poveikio sveikatai/saugai tikimybė patiriančio pavojų asmens atveju. Ji neapima bendrojo patiriančių riziką žmonių skaičiaus. Kai vadove kalbama apie tikimybę, kad

⁷ Pavyzdys: tam tikros mechaninės rizikos atveju, galima pasiūlyti šią sužalojimo sunkumo klasifikavimo lentelę, kartu pateikiant būdingus sužeidimus:

Lengvas	Vidutinio sunkumo	Labai sunkus
Nedarbingumas – <2%, paprastai grįžtama į buvusią būklę ir nereikia gydytis ligoninėje	Nedarbingumas 2 – 15% , paprastai negrįžtama į buvusią būklę ir reikia gydytis ligoninėje	Nedarbingumas – >15%, paprastai negrįžtama į buvusią būklę
Nedideli išsipjovimai	Dideli išsipjovimai	Sunkus vidaus organų sužalojimas
	Lūžiai	Galūnių praradimas
	Rankos ar kojos piršto netekimas	Regėjimo praradimas
	Regėjimo pakenkimas	Klausos praradimas
	Klausos pakenkimas	

gaminys gali turėti defektų, tos tikimybės taikyti negalima, jei įmanoma nustatyti kiekvieną turintį defektų pavyzdį. Tokiais atvejais gaminių su defektais naudotojams kyla visapusiškas pavojus, o kitų gaminių naudotojams nėra jokio pavojaus.

Bendrają tikimybę sudaro visų galimų tikimybių visuma. Tai gali būti:

- tikimybė, kad gaminys turi arba gali turėti defektų (jei visi gaminiai turi defektų, ši tikimybė lygi 100%);
- tikimybė, kad neigiamas poveikis bus realus įprastiniam naudotojui, kuris jį patiria naudodamas gaminį su defektu pagal numatytą paskirtį arba pagrįstai tikėtinomis sąlygomis.

Šioje lentelėje šios dvi tikimybės yra sujungtos norint parodyti, kokia yra A lentelėje pateikta bendroji tikimybė.

Žalos sveikatai/saugai bendroji tikimybė		Pavojingo gaminio tikimybė		
		1%	10%	100% (visi)
Žalos sveikatai/saugai tikimybė, esant normalioms gaminio vartojimo sąlygoms	Pavojus visuomet yra ir tikėtina, kad žala sveikatai/saugai kils gaminių naudojant ateityje	Vidutinė	Didelė	Labai didelė
	Pavojus gali atsirasti susidarius vienai neįtikėtinai arba dviems galimoms aplinkybėms	Maža	Vidutinė	Didelė
	Pavojus atsiranda tik susidarius dviem neįtikėtinoms aplinkybėms	Labai maža	Maža	Vidutinė

A lentelėje sujungus rimtumo ir bendrosios tikimybės veiksnius nustatomas rizikos dydis. Šio vertinimo tikslumas priklausys nuo bendrovės turimos informacijos tikslumo. Tačiau šį vertinimą reikia patikslinti atsižvelgiant į visuomenės požiūrį, kokia rizika yra priimtina. Tam tikromis aplinkybėmis visuomenei priimtina didesnė rizika (pvz., važiavimas automobiliu) nei kitomis aplinkybėmis (pvz., vaikų žaislai). B lentelė naudojama šiam veiksniai įvesti.

B lentelė. Rizikos laipsniai – asmens tipas, žinojimas apie riziką ir atsargumo priemonės

Esant tam tikroms aplinkybėms visuomenei priimtina didesnė rizika. Laikoma, kad pagrindiniai veiksniai, turintys poveikio rizikos laipsniui, yra riziką patiriančių asmenų pažeidžiamumas ir, rizikos grupėms nepriklausančių suaugusiųjų atveju, – žinojimas apie riziką ir galimybė imtis apsaugos priemonių.

Pažeidžiami asmenys

Reikėtų atsižvelgti į asmenų naudojančių gaminių grupes. Jei tikėtina, kad gaminiu naudosis pažeidžiami asmenys, reikėtų nustatyti mažesnę rizikos laipsnį, apie kurį reikia pranešti. Toliau kartu su pavyzdžiais pateikiamos dvi pažeidžiamų asmenų kategorijos:

Labai pažeidžiami	Pažeidžiami
Aklieji	Silpnaregiai
Turintys didelę negalią	Turintys dalinę negalią
Labai seni	Pagyvenę
Labai jauni (< 3 metų)	Jauni (3 – 11 metų)

Rizikos grupėms nepriklausantys suaugusieji

Rizikos dydžio koregavimas rizikos grupėms nepriklausantiems suaugusiems turėtų būti taikomas tik tada, kai pavojus yra akivaizdus ir būtinas gaminio funkcionavimui. Rizikos grupėms nepriklausantiems suaugusiesiems rizikos lygis turėtų priklausyti nuo to, ar pavojus yra akivaizdus ir ar gamintojas tinkamai pasirūpino gaminio saugumu, ar yra išpėjimai ir apsaugos priemonės, tais atvejais, kai pavojus nėra akivaizdus. Pavyzdžiui, jei pateikiami tinkami išpėjimai ir nurodomos tinkamos apsaugos priemonės, nustatant rizikos lygį susidariusi labai pavojinga situacija gali būti vertinama kaip ne tokia rimta (B lentelė), nors gali prireikti imtis tam tikrų veiksmų gaminio saugai pagerinti. Priešingai, jei gaminyje neturi tinkamų išpėjimų bei apsaugos priemonių ir pavojus nėra akivaizdus, vertinant rizikos lygį susidariusi vidutinio sunkumo situacija yra vertinama kaip rimta (B lentelė).

Vartojimo gaminių rizikos vertinimas pagal GPSD

Ši tvarka siūloma bendrovėms siekiant padėti nuspręsti, ar apie susidariusią pavojingą situaciją dėl vartojimo gaminio reikia pranešti institucijoms

A lentelė. Rizikos vertinimas

		Pavojaus sveikatai/saugai rimtumai		
		Nedidelis	Rimtas	Labai rimtas
Žalos sveikatai/saugai tikimybė	Labai didelė	Labai didelis	Didelis	Labai didelis
	Didelė	Didelis	Vidutinis	Didelis
	Vidutinė	Vidutinis	Mažas	Vidutinis
	Mažoji	Vidutinis	Mažas	Labai mažas
	Mažai tikėtina	Mažas	Labai žemas	Labai mažas

B lentelė. Rizikos laipsnio nustatymas

Bendrasis padarinių sunkumas	Pažeidžiami asmenys		Rizikos grupėms nepriklausantys suaugusieji			
	Labai pažeidžiami	Pažeidžiami	Ne	Taip	Ne	Taip
Labai sunkūs	Labai pažeidžiami	Pažeidžiami	Ne	Taip	Ne	Taip
Sunkūs	Labai pažeidžiami	Pažeidžiami	Ne	Taip	Ne	Taip
Vidutiniai	Labai pažeidžiami	Pažeidžiami	Ne	Taip	Ne	Taip
Nesunkūs	Labai pažeidžiami	Pažeidžiami	Ne	Taip	Ne	Taip
Visiškai nesunkūs	Labai pažeidžiami	Pažeidžiami	Ne	Taip	Ne	Taip

Tinkami įspėjimai ir apsauga

Akivaizdus pavojus

RIMTA RIZIKA – reikia pranešti

Vidutinė rizika – reikia pranešti

Maža rizika. Pranešimas mažai tikėtinas

A lentelė Naudojama nustatyti pavojaus padarinių sunkumą atsižvelgiant į galimos žalos sveikatai/saugai rimtumą ir tikimybę (žr. lentelės tekste)

B lentelė Naudojama nustatyti rizikos laipsnį atsižvelgiant į naudotojo tipą ir, rizikos grupėms nepriklausančių suaugusiųjų atveju, – ar reikiamus įspėjimus ir apsaugos priemones ir ar pavojus yra pakankamai akivaizdus

Pavyzdys (nurodyta rodyklėmis aukščiau)

Grandinimo pjūklo naudotojas stipriai išipjovė ranką ir paaiškėjo, kad dėl grandinio pjūklo netinkamai suprojektuotas skydas, jį naudojančio asmens ranka slystelėjo į priekį ir palietė grandinę. Bendrovės vertintojas rizika įvertina taip

A lentelė. Tikimybė yra **didelė**, nes pavojus gali kilti dėl visų gaminių esant tam tikroms sąlygoms. Žala vertinama kaip rimta, o bendrasis padarinių sunkumas – **sunkūs padariniai**.

B lentelė. Grandininis pjūklas yra skirtas rizikos grupėms nepriklausantiems suaugusiesiems, pavojus yra akivaizdus, jei apsauginis skydas netinkamas. Sunkūs padariniai yra neleistini, taigi yra **rimta rizika**

